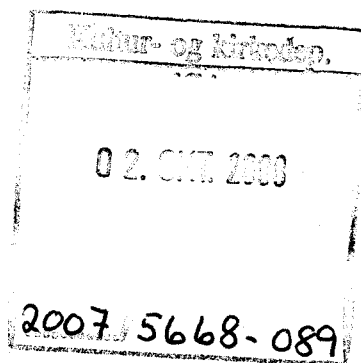

Oslo kommune Kulturetaten

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato: 30.09.2008

Deres ref:
2007/05668 KU/KU2

Vår ref (saksnr):
200801587-2

Saksbeh:
Monica Nyhus, 23 43 29 64

Arkivkode:
830

HØRINGSUTTALELSE: EVALUERING AV ABM-UTVIKLING

Viser til oversendelse av høringssak vedrørende evaluering av ABM-utvikling til Oslo kommune. Kulturetaten har i vedtak fra Byråden for kultur og utdanning (av 03.07.2001 sak 1360) fått delegert fullmakt til å avgi høringsuttalelsen på vegne av Oslo kommune.

Generell uttalelse til rapporten

Kulturetaten vil i all hovedsak slutte seg til DIFIs hovedkonklusjoner i evalueringen av ABM-utvikling. Vi ser det formålstjenlige med et felles utviklingsorgan for ABM-sektoren og er enig i at ABM-utvikling så langt har lyktes godt med å etablere seg som en nasjonal og nøytral aktør på både arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet, samt på tvers av sektorene. Rapporten gir en omfattende beskrivelse av ABM-utviklings rammevilkår, funksjon og oppgaver.

Evalueringsrapporten synes i hovedsak å ha lyktes i å identifisere ABM's utfordringer, styrker og svakheter. Det samme gjelder utfordringer, styrker og svakheter hos overordnet nivå, brukere og samarbeidspartnere.

Konklusjonen om å ha ett nøytralt sentralt organ på området støttes ubetinget. Det er ikke ønskelig sett fra vårt ståsted at nasjonal utvikling og støtte til utviklingsarbeid overlates til operative driftsorganisasjoner som for eksempel Nasjonalbiblioteket eller Riksarkivet. Det må derfor være en prioritert oppgave å tydeliggjøre ABM-utviklings ansvar, rolle og oppgaver i forhold til Nasjonalbiblioteket og Riksarkivaren, og KKD har et klart ansvar i så måte.

Til spørsmål om "likestilling" mellom sektorene i ABM-utviklings organisasjon vil vi heller si at ABM-utvikling må dimensjoneres på en måte som speiler omfanget av de forskjellige sektorene/brukermiljøene og oppgave- og saksmengden.

Det er viktig at både bibliotek-, arkiv- og museumsdelen i ABM-utvikling innbyrdes har styrke nok til å sikre et reelt på-tverssamarbeid innenfor ABM-feltet.

At ABM-utvikling har lyktes godt, betyr ikke at det ikke er utfordringer. Spesielt finner vi det beklagelig at de intensjonene mht utvikling på alle sektorene som ble signalisert ved opprettelsen av ABM-utvikling, ikke ble fulgt opp med tilsvarende økonomiske midler.

Utviklingen av digitale tjenester og digitalt innhold er viet spesiell oppmerksomhet i rapporten. Men nettopp derfor savner vi en vurdering av kontakten og samarbeidet med Fornyings- og administrasjonsdepartementet på IKT-området og når det gjelder utviklingen av eNorge. Etter vår oppfatning er det et klart samarbeidspotensial i utvikling av digitale ressurser og tjenester for allmennheten, så vel som når det gjelder utvikling av digital kompetanse i befolkningen. FAD har bl.a. satt på dagsorden bruken av sosiale medier til å utvikle nye tjenester når det gjelder offentlig informasjon og dialog med brukerne, samtidig som ABM-utvikling oppfordrer til og støtter prosjekter hvor sosiale teknologier står sterkt.

Siden elever og undervisningspersonale i grunnskole og videregående skole er betydelige brukere av alle ABM-institusjonenes tjenester, vil vi også påpeke at samarbeidet med Utdanningsdirektoratet burde ha et videre siktemål enn bare å dreie seg om skolebibliotek og Den kulturelle Skolesekken. Også her ser vi et større samarbeidspotensial enn hva dagens praksis tilsier.

Påpekingen av at det finnes forbedringspotensial, også på de enkelte sektorområdene, endrer likevel ikke den grunnleggende oppfatningen av at ABM gjør en god jobb innenfor de gitte rammer.

Arkiv

Vi vil understreke at arkivfeltet fortjener større oppmerksomhet og ressurser enn det er tildelt i dag. Kulturretaten vil derfor anbefale at Kultur- og kirkedepartementet styrker arkivfeltet slik DIFI anbefaler.

For arkivsektoren er ABM-utvikling et viktig tilskudd. Særlig fremtredende er etatens finansielle støtte av ulike utviklingsprosjekter, både innen formidling og arkivdanning. Når det gjelder tildeling av prosjektmidler er det vår mening at støtten til arkivprosjekter totalt sett er lav. Behovet for støtte til sektorspesifikk faglig utvikling på arkivfeltet, til arkivforskning og -undersøkelser og til utgivelse av et arkivfaglig tidsskrift er klart til stede.

ABM-utvikling ser behovet for en egen arkivutredning. Med de endringer som de siste årene har funnet sted innen arkivsektoren, er det behov for å se nærmere på arbeidsoppgavene og organiseringen av arkivsektoren. Utredningen bør stake ut kursen for en nasjonal arkivpolitikk.

Arkivfeltet mangler viktige virkemidler. Vi nevner enkelte:

- Støtteordning for privatarkivarbeid (så man får en mer allsidig samfunnsdokumentasjon).
- Støtte til fylkeskoordinerende institusjoner på privatarkivfeltet.
- Støtte til digitalisering av materiale fra både kommunal, fylkeskommunal og privat sektor.

Det er viktig at alle typer arkiver, både statlige, fylkeskommunale, kommunale og arkiver fra privat samfunnssektor blir tatt vare på og gjort tilgjengelige for befolkningen. Sammen utgjør arkivene fra offentlig forvaltning og fra privat virksomhet en helhet som er nødvendig for relevant og balansert samfunnsdokumentasjon som kan danne grunnlag for forskning, historieforståelse og dokumentasjon av rettigheter.

Det bør også drøftes om stat, fylkeskommune, kommune og private aktører kan komme fram til en fordeling av hvordan privatarkiver skal bevares, og at det trengs en fordeling mellom disse nivåene for å få til en finansiering som er tilfredsstillende. Videre bør utredningen vurdere statlig driftsstøtte til fylkesansvarlige institusjoner for privatarkivarbeid og til kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjoner. Særlig er dette viktig sett i lys av de formidable utfordringene spesielt på det elektroniske området.

Digitalisering av kulturarven er en stor og utfordrende oppgave. For å lykkes må det utvikles en nasjonal strategi som omfatter det mangfold av historiske kilder som fins bevart i ulike typer kulturhistoriske institusjoner i Norge, og det må legges til rette for en variert bruk av de digitale ressursene. En nasjonal digital satsing må ha som målsetting å avspeile et historisk og kulturelt mangfold. Derfor må satsingen inkludere kulturarvmateriale fra ulike typer institusjoner og samfunnssektorer. Materialet som blir prioritert må representere en helhetlig og relevant dokumentasjon av kultur og samfunnsutvikling.

Bibliotek

Det er positivt at det blir påpekt at det fortsatt mangler ressurstilfang fra staten i forhold til det som ble forespeilet ved opprettelsen av ABM-utvikling. I og med at de ikke har noen myndighet til å få iverksatt utviklingstiltak, er det nettopp ved tildeling av prosjektmidler ABM-utvikling kan stimulere til tiltak man ønsker iverksatt i biblioteksektoren. Rapporten peker på det dilemmaet som oppstår i valget mellom å støtte små og store utviklingstiltak som lokale aktører tar initiativet til og søker om midler til – versus i større grad å styre utviklingen gjennom å kanalisere ressurser til aktører med dokumentert faglig kompetanse og gjennomføringsevne. ABM-utvikling har så langt balansert disse ulike tilnærmingmåtene når det gjelder bruk av prosjektmidler, og vi ser dette som ønskelig også i framtida. Men det må forutsette at ABM-utvikling får større ressurser til rådighet, slik at en fortsatt honorering av gode lokale ideer ikke går på bekostning av muligheten til å styre utviklingsarbeidet.

Det er videre i utredningen påpekt at ABM-utvikling har fått større forvaltningsoppgaver enn opprinnelig tenkt, og at håndteringen av forvaltningsoppgavene har tatt tid og ressurser fra utviklingsarbeidet. Vi vil påpeke at også forvaltningsoppgavene er viktige, det er et klart behov for et statlig organ til å løse disse oppgavene, og det vil være lite hensiktsmessig å opprette et forvaltningsorgan i tillegg til ABM-utvikling. Ved opprettelsen av ABM-utvikling var det usikkerhet knyttet til hvordan oppgaver som tilskuddsforvaltning ville bli løst i framtida, siden utviklingsaspektet ved ABM-utvikling så sterkt ble understreket. Dette ser nå ut til å ha funnet sin løsning. Og vi vil understreke at det er behov for å ha et organ som forvalter bibliotekkløven, i tillegg til de andre forvaltningsoppgavene som nevnes. Det er derfor helt nødvendig at ABM-utvikling tilføres nok ressurser til å løse forvaltningsoppgavene uten at det går ut over utviklingsarbeidet.

Vi vil ellers påpeke at evalueringsrapportens behandling av forholdet til folkebibliotekene og kommunesektoren er relativt tynn. Kommuner og fylkeskommuner er nevnt som presumptive brukere av ABM-utvikling under avsnittet om brukere (s.17), uten at dette drøftes nærmere. Fylkeskommunene nevnes som samarbeidspartnere på hele ABM-området uten noen form for utdyping – kommunene nevnes som samarbeidspartnere i den grad de har tilskuddsansvar for museer (s. 18). Kommunenes sentralforbund nevnes ikke. Dette speiler overhode ikke den betydning de fleste representanter for folkebiblioteksektoren legger ABM-utvikling.

En av anbefalingene i rapporten er at ABM-utvikling bør "utvikle et tettere samarbeid med universitet og høyskolesektoren og deres bibliotek og museer". Vi ønsker ikke å ta stilling til dette generelt, men vi vil understreke at det er helt essensielt med et tett samarbeid mellom ABM-utvikling og de høyskole- og universitetsmiljøene hvor det undervises i bibliotekfag og forskes på bibliotek, spesielt Høgskolen i Oslo og Universitetet i Tromsø. Forskningsbasert kunnskap og utvikling må selvsagt gå hånd i hånd. Dette forholdet ville vi også ønsket en grundigere behandling av i evalueringsrapporten.

Moderne teknologi har skapt store muligheter både for å sikre bevaring av kulturarven og for å kunne formidle den aktivt til alle – uten grenser. Dette krever et omfattende samarbeid på tvers av institusjoner og forvaltningsnivåer. For folkebibliotekene er det i tillegg til digitalisering av den norske kulturarven, viktig å ta vare på og formidle innhold som skapes digitalt. Og ikke minst vil den videre utviklingen av digitale tjenester, blant annet ved bruk av sosiale teknologier (som nevnt innledningsvis), få store konsekvenser for hvordan framtidens bibliotek skal være.

De oppgaver ABM-utvikling er satt til å løse, er av vesentlig betydning for hele ABM-sektoren. Både på arkiv- og bibliotekområdet er det store uløste oppgaver. Vi kan ikke nok understreke ønsket om at ABM-utvikling blir tilført ressurser slik at man kan ta tak i det utviklingsansvaret som organisasjonen er tillagt.

Med hilsen

Gro Balas
direktør

Liv Sæteren
avdelingsdirektør

Kopi til: Byrådsavdeling for kultur og utdanning